

NCDO onderzoekt regelmatig wat het Nederlandse publiek denkt over internationale samenwerking. Ook laat NCDO onderzoek uitvoeren over internationale vraagstukken die betrekking hebben op de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking. Dit is een samenvatting van een van deze onderzoeken. Het gehele onderzoeksrapport en een lijst met overige onderzoeken kunt u vinden op www.ncdo.nl.

Postadres:
Postbus 94020
1090 GA Amsterdam

Bezoekadres:
(hoofdingang KIT)
Mauritskade 63
1092 AD Amsterdam

tel: 020 568 87 55
fax: 020 568 87 87
info@ncdo.nl
www.ncdo.nl

Amsterdam – Kocaeli (Turkije)

Samenwerking tussen Amsterdam en Kocaeli (Turkije) ontstond na de aardbeving in 1999 in de Marmararegio. De dienst Wonen en Bouwtoezicht van de gemeente Amsterdam onderzocht, op verzoek van de Wereldbank, de oorzaken van het grote aantal gebouwen dat in Izmit (thans Kocaeli) in elkaar stortte en gaf advies over bouw, regelgeving en toezicht. Ook werd met steun uit het Rampenfonds van Amsterdam een veertigtal noodwoningen en een sociale werkplaats opgezet. Daarnaast assisteerde brandweerkorps Amsterdam-Amstelland bij de aanbesteding van nieuw materiaal. De samenwerking is op gemeentelijk niveau met als doel versterking van lokaal bestuur: er is geen uitwisseling tussen andere maatschappelijke organisaties. Momenteel staat vooral kennisuitwisseling tussen de brandweerkorpsen en de diensten monumentenzorg en archeologie centraal.

Haarlem – Emirdag (Turkije)

Ongeveer tweederde van de Haarlammers met Turkse achtergrond komt van origine uit de regio Emirdag. Daarom vroegen migranten(organisaties) in Haarlem om samenwerking op gemeentelijk niveau tussen Haarlem en Emirdag. Inmiddels staat bij de samenwerking een project over afvalverwerking

centraal. Stichting Haarlem-Emirdag vervult hierbij een centrale rol: ze levert informatie, coördineert, vertaalt en faciliteert kennisoverdracht en samenwerking. Daarnaast doet de Piramideschool uit Haarlem een uitwisselingsproject over leefomgeving, natuur en het milieu met de Fatihschool in Emirdag.

Rotterdam – Casablanca (Marokko)

In eerste instantie was de samenwerking tussen Rotterdam en Casablanca gericht op kleine projecten in Casablanca. Sinds begin 2008 vindt kennisuitwisseling plaats tussen politiekorpsen. Deze samenwerking is vooral gefocust op het herkennen en voorkomen van radicalisering en grensoverschrijdende criminaliteit. Bovendien wil de Politie Rotterdam Rijnmond criminaliteit onder Rotterdamers van Marokkaanse afkomst tegengaan. Tegelijkertijd willen hun Marokkaanse collega's leren van Rotterdamse ervaring met nummerbordregistratie, cameratoezicht, computercriminaliteit en meldkamers. De gemeente Rotterdam ondersteunt een servicebureau voor migranten- en vluchtelingenorganisaties en een Handels- en Investeringscentrum Marokko.

Zeist – Berkane (Marokko)

De samenwerking tussen Zeist

en Berkane is ontstaan vanuit het Marokkoplatform, een samenwerkingsverband van Nederlandse en Marokkaanse gemeenten. Zeist en Berkane werken samen om afvalopslag en -verwerking in Berkane te verbeteren. Daarnaast zijn beide gemeenten actief in een programma dat jongerenparticipatie in Marokko bevordert. Nederlandse jongeren leiden Marokkaanse jongeren op om als trainer en adviseur andere jongeren in hun gemeente meer bij de leefomgeving en de lokale politiek te betrekken. Verschillende organisaties in en buiten Zeist zijn bij de samenwerking betrokken zoals de moskee, een kerk, scholen, een jongerenorganisatie, de provincie Utrecht, de Milieudienst Zuidoost Utrecht en Afvalzorg (een afvalverwerkingsbedrijf in Assendelft). Momenteel wordt ook een jongerenmilieu-project voorbereid en zijn er plannen om een vrouwenbedrijfcentrum op te zetten.

Typen samenwerking

Verschillende typen samenwerking tussen gemeenten zijn te onderscheiden: gericht op versterking van lokaal bestuur, economische ontwikkeling, transnationale verbindingen en het bevorderen van sociale cohesie. Bij de meeste banden staat het versterken van lokaal bestuur in de partnerngemeente door middel van

kennisuitwisseling centraal. Voor deze samenwerking zijn ook de meeste subsidiemogelijkheden beschikbaar. In een aantal uitzonderlijke gevallen, zoals bij rampen, worden financiële bijdragen geleverd. Economische ontwikkeling speelt vooral een rol in de samenwerking tussen Casablanca en Rotterdam. Transnationale verbindingen spelen bij een aantal banden een rol, zoals in Rotterdam waar grensoverschrijdende criminaliteit en radicalisering centraal staat. De link tussen internationale samenwerking en sociale cohesie of integratie wordt wel gelegd maar leidt niet tot specifieke projecten. Een belangrijke meerwaarde van de samenwerkingsverbanden op gemeentelijk niveau is dat inwoners van allochtone afkomst de betrokkenheid vanuit de gemeente met het land van herkomst positief waarderen. Dit verlaagt drempels en inwoners weten hierdoor de gemeente makkelijker te vinden.

Beperkt gemeentelijk budget

Het budget dat gemeenten in de samenwerking steken is beperkt. In bijna alle gevallen wordt gebruik gemaakt van subsidie van de EU, het Matra programma van het ministerie van Buitenlandse Zaken en het LOGO East programma van VNG International. In de meeste gevallen besteden respondenten enkele uren per week aan de samenwerking. Daarnaast worden veel vrije uren aan de samenwerking besteed, omdat het werk vaak boven op reguliere werk-

zaamheden komt. Bovendien steken vrijwilligersorganisaties tijd in de samenwerking.

Verschillen in samenwerking

Opvallend is dat de grote gemeenten zoals Amsterdam en Rotterdam zich focussen op uitwisseling op het gemeentelijk niveau. Haarlem en Zeist betrekken echter verschillende organisaties zoals scholen, religieuze en zorginstellingen bij de samenwerking. In Haarlem speelt de Stichting Haarlem - Emirdag zelfs een centrale rol in de samenwerking. Deze stichting organiseert activiteiten en bemiddelt tussen organisaties in Haarlem en Emirdag.

Sleutelfiguren

Bij veel samenwerkingsverbanden spelen medewerkers of inwoners van allochtone afkomst een belangrijke rol: Zij bieden kennis, netwerken en assisteren in de communicatie. Dit geldt voor de uitwisseling tussen de brandweerkorpsen van Amsterdam Amstelland en Kocaeli, het afvalverwerkingproject in Emirdag, het jongerenparticipatie-project tussen diverse Nederlandse en Marokkaanse gemeenten (waarbij Zeist een centrale rol vervult) en de uitwisseling tussen politiekorpsen in Rotterdam en Casablanca.

Kennisoverdracht

Face-to-face contact blijken onontbeerlijk bij kennisoverdracht. De kennis is vaak gebaseerd op persoonlijke ervaring en bovendien niet systematisch

gedocumenteerd. Daarnaast maakt de taalbarrière het lastig om via de telefoon of e-mail te communiceren. Gemeenten wisselen kennis uit over technische zaken en processen. Zo is met ondersteuning van Haarlem en in samenspraak met overheden van verschillende niveaus en diverse organisaties een beleidsplan voor afvalverwerking in Emirdag tot stand gekomen. Deze partijen werkten voor die tijd nauwelijks samen. Slechts enkele respondenten geven aan dat het vooral gaat om het overbrengen van kennis naar partnergemeenten in Marokko en Turkije. De meeste respondenten noemen echter ook verschillende manieren waarop zij van de samenwerking leren. Kennis over het herkomstland blijkt nuttig voor projecten in Nederland en werkbezoeken bieden gelegenheid om de eigen samenleving beter te leren kennen. Bijvoorbeeld door bezoeken met de collega's uit Marokko en Turkije aan wijken en organisaties. Ook leren Nederlanders van lokaal bestuur en burgerparticipatie in Marokko en Turkije. Tot slot merken vijf respondenten op dat zij door de ervaring in het buitenland inzien dat Nederland in sommige gevallen te ver doorgeschooten is in de bureaucratie. Dat kan volgens hen snel handelen, bewegingsvrijheid en creativiteit in de weg staan.

INLEIDING

In 2007 startte Edith van Ewijk een promotieonderzoek over gemeentelijke internationale samenwerking gericht op herkomstlanden van migranten in Nederland. Over dit promotieonderzoek verscheen eerder een samenvatting (32) in de NCDO-reeks. Deze samenvatting is gebaseerd op vervolgonderzoek gericht op vier samenwerkingsverbanden tussen Nederlandse en Turkse en Marokkaanse gemeenten. Twintig interviews zijn gehouden met medewerkers van Nederlandse gemeenten, gemeentelijke diensten en bedrijven en maatschappelijke organisaties. Deze samenvatting beschrijft de vier samenwerkingsverbanden. Daarnaast komen ook budget voor samenwerking en kennisoverdracht aan bod. Naast interviews zijn ook diverse bronnen geanalyseerd zoals rapportages en beleidsdocumenten van gemeenten. Het hele onderzoek is te lezen op www.ncdo.nl.